

Στά στοματήσια ὅργανα.— ἀναλογικὸν ἀπλοχώρεμα—μιᾶς λέξεις διμοιονόημης—φωνητικὸν ἀντάμωμα.»

‘Απὸ «πορτραῖτο».

«Δύο μάτια ποῦ θυμίζουν Ἀνδαλουσίαν. Καὶ κάνουν τὴν Κόλασιν καὶ τὸν Παράδεισον μᾶζη.»

‘Απὸ νεοφανῆ ἐφημερίδα:

«Περὶ τοῦ ὁδοντοῖατρικοῦ αὐτοῦ ὅγκώδους ἔξ... 100 σελίδων βιβλίου θὰ γράψῃ προσεχῶς ὁ εἰδικὸς ἐπὶ τῶν θεατρικῶν συγγραμμάτων συνεργάτης μας».

‘Απὸ χρονογράφημα:

«Θὰ χρησιμοποιοῦν σύγουρα ἀφθονικῶς οἱ παρθαλοὶ μπράβοι».

‘Απὸ περιγραφὴν καλλιτεχνικῆς ἐκμέσεως:

«Τὸ ἀνοιξάτικο Σαλὸν ἀποτελεῖται ἀπὸ συναπισμὸν δύο καλλιτεχνικῶν ἑταιρειῶν».

Καὶ παρακάτω:

«Μία προτομὴ σκαλισμένη σὲ γύψῳ».

‘Αγνοεῖ ὁ τεχνοκρίτης ὅτι ἐν γλυπτικὸν ἔργον πλάττεται εἰς πηλόν, χύνεται εἰς γύψον καὶ σκαλίζεται εἰς μάρμαρον.

Καὶ ἔξακολουθεῖ:

«Ο κ. Μ. ζωγραφίζει μὲ ἔντιμο ὕφος, δικό του». Τί εἶνε πάλιν αὐτὸ τὸ ἔντιμον ὕφος εἰς τὰ ἔργα τῆς τέχνης;

Σταχυολογῶ ἀπὸ τὴν αὐτὴν κριτικὴν καὶ τὸ ἀμύμητον αὐτό:

«Σχεδιάσματα ἀσήμιαντα σὲ σημεῖο ναυτιάσεως».

“Ἐν ἔργον ἀσήμιαντον προκαλεῖ ἵσως τὸ

αἴσθημα τῆς ἀδιαφορίας, πιθανῶς τὸν οἴκτον, ἀλλὰ ναυτίασιν; Εἶνε κάτι πρωτάκουστον.. Μόνον ἡ σημαντικὴ κριτικὴ δι’ ἀσήμιαντα ἔργα τὰ θαλασσοποιεῖ, ὅτε καὶ μόνον δικαιολογεῖται ἡ ναυτία.

Νεκρολογία διὰ τὴν Σάραν Μπερνάρ.

«...ἔως τὴν τελευταίαν ὥραν κρατοῦσε ψηλὰ ἀναμένο τὸ δαδιλ τῆς τέχνης»

‘Εξ ἀρχοῦ καθημερινῆς ἐφημερίδος’

«Υπολείμματα ἀόσμου νεκροῦ».

‘Επρόκειτο περὶ «άόσμου» νεκροῦ, ὅστις κάθε ἄλλο ἦ δοσμος εἶνε προκειμένου περὶ πολιτικοῦ ὄσμου.

‘Απὸ Γαλλίζουσαν ἐφημερίδα:

«Τὸ ἔξπρες τοῦ τραίνου» (!)

«Βίβρο, αἷμερ καὶ μουρίρ».

‘Απὸ ὄμιλαν ἐν πολιτικῷ συλλόγῳ.

«Εἰς τὰς μεγάλας μεθειρηνικάς μας προσπαθείας».

‘Απὸ ἀνταπόκρισιν ἔξωτερικήν»

«... ἀντιπροσώπων, ὑπαντιπροσώπων, ἐμπειρογνωμόνων κλπ.»

‘Απὸ ἐφημερίδα τῆς Ἀμερικῆς’

«...Ἐν στρογγύλον, ἀπόλυτον «Εῦγε!»

‘Εως τώρα ἡξεύραμεν ὅτι στρογγύλα εἶνε τὰ μηδενικὰ ὡς βαθμολογία ὅχι καὶ τὰ Εῦγε!

‘Απὸ θεατρικὸν χρονογράφημα’

«Φέρων μανδύαν, ἐμβάδας, ὑποδήματα καὶ περισκελίδα... ἐπορεύθην».

Θαυμάσιος ἀνθρώπος ἀφοῦ περιπατεῖ μὲ ἐμβάδας καὶ ὑποδήματα ταυτοχρόνως.

ΑΛΙΕΥΣ

ΞΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ Ξ

ΞΟΙ ΛΟΓΙΟΙ ΠΕΡΙ ΛΟΓΙΩΝΞ

Αἱ ἐφημερίδες ὅταν ὑπάρχει ἔντιμα γεγονότων τοῦ βαρέως πυροβολικοῦ, θέτουν εἰς ἐνέργειαν τὸ ἴππικὸν δι’ ἀγιχνεύσεις, ὑπὸ τύπου συνεντεύξεων. Οἱ λόγιοι εἶνε οἱ προχειρότεροι διὰ νὰ γεμίζουν αἱ στήλαι. Τὸ γλωσσικὸν ζήτημα, οἱ παλαιοὶ καὶ νέοι ποιηταὶ, ἀπησχόλησαν τοὺς ἀναγνώστας τῶν ἐφημερίδων πρὸ ἐτῶν. Οἱ χρόνοι ἀντέγραφον ἀλλήλους καὶ οἱ συγγραφεῖς ἐπίσης.

Τρεῖς ἐφημερίδες — ἡ μέμησις εἶνε γόσημα κολλητικὸν — ἐφιλοτιμήθησαν νὰ λάθουν τὰς γνώμας τῶν λογίων. Κάποια μάλιστα ἔξ αὐτῶν ἐνεθυμήθη καὶ μερικοὺς λογίους τοῦ Πειραιῶς ἀπὸ 25ετίας ἔξαφανισθέντας ἐκ τῆς φιλολογικῆς ζωῆς.

Εἶνε ἀληθινὸς μπαξές ὃ, τι ἐλέχθη ἀπὸ τοὺς λογίους μας.

Κάποιος ἀποφαίνεται ὅτι οἱ παλαιοὶ πάσχουν ἀπὸ νεοφοβίαν καὶ οἱ νέοι ἀπὸ παλαιοφοβίαν, δημοάζει δὲ τοὺς πρώτους Ἡρώδεις καὶ τοὺς δευτέρους νήπια. Διὰ τὸ δεύτερον δὲν ἔχει ἀδικον. Μᾶς βεβαιοὶ ὅτι ἔξησφάλισε τὴν ἀθανασίαν, ὑμνεῖ τὸν γυιό του, γράφοντα καὶ αὐτὸν, καὶ μᾶς πληροφορεῖ ὅτι πάσχει ἀπὸ πνευματικὸν ἐμφύτημα καὶ δὲν διαβάζει πλέον. Ἐδυτίθενται καὶ μερικὰ ἀποσιωπητικά, δπως εἰς τὰ παλαιὰ μυθιστορήματα εἰς ἔνδειξιν θλιψεως καὶ δύνης.

“Ἐνας ἄλλος μὲ τὴν Ρουμελιώτικην ἐλευθεροστομίαν του ἐστόλισε Πανεπιστήμιον, Βου-

λήν καὶ Κυδέρνησιν μὲ τὰ κοσμητικώτερα ἐπίθετα καὶ ἔλειψινολόγησε τὸν Φραγκισμόν, ἔξεθύμανε κατὰ τῶν ἐκδοτῶν ἀποκαλέσας αὐτοὺς ληστοπειρατὰς καὶ . . . ἀπέθεσε τὴν κάμιαν εἰς τὸ ζουνάρι του, τὸ ὄποιον ἀρκετὰ ἀπέλυσε διὰ καυγᾶν. Αὐτὸν ἡκολούθησεν ὁ κ. Χατζάρας, τὸν ὄποιον θὰ ἔξελάμβανε τις ὡς φευδώνυμον του . . . προλαλήσαντος.

"Ενας ἄλλος, Ρουμελιώτης καὶ αὐτός, ἀλλὰ ποιητής, συνεπέρανε ὅτι Φιλολογία θὰ εἰπῇ μίμησις καὶ ὁ τρόπος εἶναι τὸ πᾶν, καθ' ὃν θὰ γίνη ἡ λωποῦσιά τῶν ίδεων. Ἐγνωμάτευσεν ὅτι δὲν ἔχομεν θέατρον, διότι δὲν ἔχομεν ἀστικὴν ζωήν (!). Εἶναι ὁ ίδιος ποσ ἄλλος εἰπεῖται δὲν ἔχομεν ποιητάς, διότι ὁ λαὸς ἔξελεξε τὴν 1 Νοεμβρίου ἀντιθεντικούς βουλευτάς.

"Ο γηραιός τρημματάρχης τῶν Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν ἀρνεῖται αὐθύπαρξίαν εἰς τὰ Νεοελληνικὰ γράμματα."Ολα τὰ εἰδη του λόγου ἔχουν ἐπηρεασθῆ ἀπὸ ξένους συγγραφεῖς πλὴν τῶν... Σκαραβαίων.

"Ενας ἄλλος, διακρινόμενος διὰ τὴν μοναδικὴν στοργὴν πρὸς τὰς πνευματικὰς θυγατέρας του Φωτεινήν, Στέλλαν κλπ. εἰς διπρόσωπον —en face καὶ profil— συγέντευξιν ἀφοῦ ἐπετέθη διὰ χιλιοστὴν φορὰν κατὰ τῶν κριτικῶν του, ἀμφιβάλλει περὶ τῆς διαρκείας τῆς ἐν . . . Λωζάννη συναρθείσης εἰρήνης καὶ ἔξι ἐναντίας πιστεύει ὅτι «θὰ γίνη κέποια καθαρὰ νεοελληνική τέχνη εἰς τὸ μέλλον, ἡ δόποια δὲν θὰ ἔχῃ καμμίαν σχέσιν οὕτε μὲ τὴν ἀρχαίαν, οὕτε μὲ τὴν Βυζαντινήν. οὕτε μὲ τὴν σύγχρονον τῆς Δυτικῆς Ευρώπης. Καὶ δημιώς θάχη κάτι ἀπό ὅλες αὐτές μαζῆ». Τώρα πῶς θὰ γίνη αὐτὸ τό κατόρθωμα τῆς σαλατοποιήσεως διὰ νὰ ἔχωμεν ...καθαρὰν τέχνην εἶναι μυστικὸν τῆς Βαλέραινας.

"Ενας Κ)πολίτης ποιητής— ἐνθυμεῖσθε τὸν Ἀθηναίον Μελαχροινὸν τὸν κατασκευαστὴν λέξεων ;—ἐνῷ κρίνει τὴν γλώσσαν τοῦ Παπαδιαμάντη «ἀντικαλλιτεχνικήν», τὰ ἔργα του ἀποκαλεῖ «ζωντανά»! Επαινεῖ τοὺς συνομίληκάς του διὰ τὴν φόρμαν, ἐπιτίθεται ἀφ' ἑτέρου κατὰ τοῦ Παλαιμᾶ τοῦ ὄποιον τὰ ποιήματα ἀποκαλεῖ «τσαλαθουτήματα».

"Ενας ἐκταιδευτικὸς σύμβουλος εὐτραφέστατος λέγει ὅτι γράφει «διγγήματα μὲ ἔρωτας Πλατωνικούς» κρίνει ὅτι ἡ σημερινὴ μορφὴ τῆς φιλολογίας εἶναι τεχνικωτέρα τῆς παλαιοτέρας, παραπονεῖται ὅτι τὰ ἔργα του δὲν ἐκρίθησαν ἀπὸ κανένα, κρίνει δημιώς αὐτὸς περὶ τοῦ θεάτρου, εἰς τὸ ὄποιον δὲν πηγαίνει, ἀλλ' αὐτὸ δὲν ση-

μαίνει διότι βλέπει στὸ... δρόμο τὰ προγράμματα!

"Ἐνας ποιητής γνωματεύει ὅτι τὸ 'Ελλ. πνεῦμα θὰ κυριαρχοῦσε στὸν κόσμο ἂν δὲν συνέθαινε τό δρᾶμα... τοῦ Γολγοθᾶ, ὅτι ἡ φιλολογία μας ἀκολουθεῖ τὴν μόδα. Ἀναγνωρίζει ὡς ἀξιούς ίδιαιτέρας μνείας τὸν Ἀλιθέρσην, τὸν Μαϊναλιώτην, τὸν Βαλδασερίδην; Τοὺς ξεύρετε; Οὗτε ἔμεις! Ής πρὸς τὴν κριτικὴν τὴν θεωρεῖ ἀνυπόφορον, ὥνόμασε δὲ κακοήθη τὴν γενομένην ἢ πὸ κάποιον «δασκαλάκον» ποιῶμείλησε τὸν χειμῶνα διὰ τοὺς «ποιητές». Ἀπὸ τὰ νέοελληνικὰ ποιήματα ξεχωρίζει τὸ «Τραγούδι τῆς τάξιδας». Ἀσφαλῶς ὁ συμπαθής ποιητής ηθέλησε νὰ συμβολίσῃ διὰ τῆς τάξιδας τοὺς μαλιαρούς ποιητάς καὶ νὰ πιστοποιήσῃ τὴν ἀξίαν τῆς ὅταν ἔρχεται εἰς ἔπαφήν μὲ τὰς κεφαλὰς των.

"Ο συγγραφεὺς τοῦ 'Κόκκινου πουκάμισου' θεωρεῖ ἀναπόφευκτον τὴν ξένην ἐπίδρασιν. Οἱ συγγραφεῖς δὲν εἶναι ραπανάκια, ἀρα δὲν πρέπει νὰ εἰμιθα πολὺ ἀπαιτητικοί. "Ολοι παρ' ήμιν κρίνουν, ἀλλὰ κανένα κριτικὸν δὲν ἔχομεν. Κηρύζεται κατὰ τῶν αὐτοχθονικῶν λαογθογραφικῶν ἔργων, προτιμῶν τὴν παγκόσμιον κοινωνικὴν ίδεολογίαν.

Κάποιος Παρτογαλλομαθής διέγραψε ἐκ τῆς βιβλίου τῶν ζώντων τὸν Σολωμόν. Δὲν τοῦ ἀρέσουν οὔτε οἱ παλαιοί, οὔτε οἱ νέοι, οὔτε δ... ἐαυτός του. Παραπονεῖται διὰ τὴν στειρότητα τῆς Ἑλλην. ζωῆς. "Ολα τοῦ φαίνονται ἄψυχα.

Εἰς νέος, παρὰ τὸ θλιβερὸν ὄνομά του, προκαλεῖ θυμηδίαν. Κηρύσσει τὸ δόγμα τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Τι θὰ εἰπῇ, κραυγάζει, Ἑλλ. φιλολογία, Ἑλλ. αἰσθημα, Ἑλλ. σκέψις. Αὐτὰ δὲν λέγουν τίποτε. Πρέπει νὰ ἔργαζεται κανεὶς διεθνῶς. Δηλαδὴ νὰ σκέπτεται Γαλλιστί, νὰ αἰσθάνεται Σουηδιστί, νὰ σπουδάζῃ Ἰταλιστί, γὰ ἀναγνωρίσκῃ Ἀγγλιστί καὶ νὰ γράφῃ Ἑλληνιστί.

Μιὰ κυρία ἡ μόνη συνετευξιαθεῖσα—διότι μία ἄλλη ἀρέσκεται νὰ ἐμφανίζεται ὡς ἀνδρας— ἀνεπέτασε τὴν ἔρυθραν σημαίαν τοῦ κουμπουνισμοῦ τῶν ἄκρων, παρατίθεται δὲ καὶ μιὰ εἰκὼν....Μεγαλρας, ἐνῷ εἶναι συμπαθής κυρία. Φρονεῖ ὅτι ὅλοι οἱ διαγοούμενοι πρέπει νὰ γίνουν μπολσεβίκοι. Ἡρνίθη τὴν οπαρξίαν Ἑλλ. θεάτρου, ἐν δὲ ἔργον θεατρικὸν ἀξίζει: ἐν δρᾶμα τοῦ συζύγου της. Εἰπεν ὅτι ὁ Σικελιανὸς ξεχωρίζει παρ' ὅλην τὴν ἀσυγαρτησίαν του, οἱ νέοι δέν ἔχουν καμμίαν κατεύθυνσιν καὶ ὅτι ὅλα εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰνε... σάπια.

Τὸ ἐπιδόρπιον τῶν συγενεύξεων ἐπεφυλάσσετο ἀπὸ ἕνα δραματικὸν συγγραφέα ὅστις ὥρισε εἰς τὸν συγενεύξιαν τόπον συγαντήσεως διὰ τὰ ὑψηλὰ ζητήματα τῆς τέχνης καὶ τῶν μελλοντικῶν τάσεων μίαν ταθέρων. Καὶ τρώγων σκορδαλιὰ καὶ πίνων ρετσίνα ἀπεφάνθη ὅτι γράφουν οἱ "Ἐλληνες πολὺ καλά, ἀλλὰ δὲν ξέρουν νὰ διορθώνουν ὅτι γράφουν. 'Αλλ' ἀφοῦ τὰ ἔργα των θέλουν διόρθωμα, πῶς εἰνε «πολὺ καλά»; Μυστήριον! 'Η ποίησις ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Σολωμοῦ, λέγει, δὲν ἔκαμε οὕτε ἕνα βῆμα. Καὶ συμπεραίνει: Γιὰ νὰ φυιάσῃς σκορδαλιὰ πρέπει νὰ είσαι ποιητής. 'Ασφαλῶς τὸ κρατὶ τοῦ ταθεργείου ἡτο πολὺ καλό.

"Ο κομψὸς χρονογράφος τῆς «Ἐστίας» αγρύσσεται καὶ ὑπὲρ καὶ κατὰ τῆς Ἐθνικιστικῆς φιλολογίας, τῆς ἐμπνεομένης δηλαδὴ ἀπὸ τὰς πηγὰς τῆς Ἐθνικῆς ζωῆς. Χαριτολογεῖ λέγων ὅτι τὰ ποιήματα τοῦ κ. Γιοφύλλη εἰνε καλλιτέρα ἀπὸ τὴν... γραβάταν του, ἀλλ' αὐτὸ δὲν τὸν ἡμπόδισε νὰ εἴπῃ καὶ μίαν σοδαράν ἀλήθειαν, ὅτι οἱ λογοτέχναι εἰνε οἱ πλέον ἀναρμόδιοι νὰ διμιλήσουν διὰ τὸν ἔσυτόν των.

Αἱ συγενεύξεις, ὃν ἐδώταμεν συνοπτικὴν ἀλλ' ἀκριβὴ περίληψιν, ἀποδεικνύουν ὅτι οἱ λογοτέχναι μας εἰνε καλοὶ ὅταν γράφουν, ἀλλ' ὅχι καὶ ὅταν διμιλοῦν, διότι προχειρολογοῦν, ἀναμαστοῦν γνωστὰς θεωρίας, ἐκτρέπονται εἰς κρίσεις ἀστόχους. Χάνει κανεὶς τὴν ιδέαν ἢ γέγονον τῆς διανοητικότητός των.

"Άλλα οἱ νέοι; Αὐτοὶ διατείνονται ὅτι

οἱ παλαιοὶ λόγιοι δὲν βλέπουν, πάσχοντες ἀπὸ μυωπίαν, ποτὲ αἱ μελλοντικαὶ κατευθύνσεις τῆς φιλολογίας. Αὔτοὶ τὸ χάρισμα τὸ ἔχουν οἱ νέοι, οἱ διοῖοι ἐφιλοάρχησαν ἀρκετά καὶ οἱ διοῖοι βιάζονται πολύ. Αὔτοὶ κανένα ἐκ τῶν παλαιῶν δὲν ἀναγνωρίζουν, οὔτε τὸν Παλαμᾶν. Εἶνε ἐπηρεασμένοι ἀπὸ τὸν ξένους. 'Ο ἀγῶν ὃν ἐκήρυξαν μερικοὶ ἐξ αὐτῶν κατὰ τῶν παλαιῶν, ἀγῶν ἀδικος καὶ μεροληπτικὸς, δὲν ἔχει κανένα λόγον. 'Υπάρχει χῶρος δι' ὅλους. 'Εξελίσσεται ἡ φιλολογία μας μὲ μίαν προοδευτικὴν τάσιν, ὃντε νὰ μὴ παρίσταται ἀνάγκη οὕτε νὰ βεδηλοῦνται τάφοι, οὔτε νὰ προκαλοῦνται ἐκτρώσεις. Πρὸν συντρίψουν τὰ εἰδωλα ἃς ἀνεγείρουν γένους βωμούς. Χωρὶς νὰ παραλογίζωνται καὶ νὰ ἐπαναστατοῦν εἰς τὸν κόσμον τῆς διανοήσεως, ἃς μελετήσουν τὸν κόσμον ποσὶ κινεῖται γύρῳ τους, ἃς νοιώσουν τὴν ζωὴν καὶ ἃς ἐμπνευσθοῦν καὶ ἃς προσανατολισθοῦν εἰς τὸ φῶς ποσὶ σκορπίζουν αἱ μεγάλαι διάνοιαι. Διότι τὸ φῶς τῆς ἀληθείας, τῆς τέχνης, τῆς γνώσεως εἰνε αἰώνιον. Αἱ διάφοροι τεχνοτροπίαι ἔχουν ἀξέιαν μόνον ὅταν συνοδεύωνται ἀπὸ τὴν εὐσυνείδητον ἀντίληψιν τοῦ Καλοῦ, τοῦ Ὑψηλοῦ καὶ Ὁραίου. 'Η μόδα παρέρχεται· ὁ θόρυβος σδύνει.

Εἰς τὸ πέλαγος τῆς λογοτεχνικῆς παραγωγῆς θὰ σωθῇ μόνον ὅτι εἰνε πρωτότυπον, λεσπροπημένον αἰσθητικῶς καὶ διατυπωμένον μὲ μίαν ελλικρινή ἔκφρασιν. "Εργα ἀνωτέρας διανοήσεως καὶ ἐσωτερικότητος. "Ολα τὰ ἄλλα εἰνε πομφόλυγες καὶ πυροτεχνήματα.

— ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ —

Βλασφημιῶν τὸ ἀνάγνωσμα.— Οἱ Ζηλωταί.— Γυμνικοὶ χοροί.— 4950 αὐτοκίνητα.

"Η ἵερα Μητρόπολις Ἀθηνῶν ἐξαπέλυσε— κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν φρᾶσιν— ἐγκύκλιον κατὰ τῆς βλασφημίας. Επαινετὴ ἡ πρωτοβουλία της, ἀλλ' ἀνευ πρακτικῆς σημασίας. Ο Ρωμηὸς βλασφημεῖ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα ὅχι ἀπὸ ἔλλειψιν θεοσεβείας καὶ πίστεως, ἀλλ' ἀπὸ συνήθειαν, ἀπὸ νευροπάθειαν. Ο Θεός, ὁ Χριστός, ἡ Παναγία, τὸ Ἀγιον πνεῦμα, οἱ Ἀγιοι Πάντες εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ κυρίως, συνδυάζονται μὲ τὰς αἰσχροτέρας λέξεις. Τὸ κακὸν— ἀπαισίον διὰ μίαν πρωτεύουσαν— ἔχει βαθείας φίλας ὅστε μία ἐγκύκλιος ν' ἀποβαίνῃ ἀνίσχυρος πρὸς καταπολέμησιν τοῦ κακοῦ. Εἶνε γνωστὸν τὸ ἀνέδοτον— μοῦ τὸ διηγήθη εἰς ἀρχιμανδρίτης, — ἐνὸς ἱερέως ὅστις μεταλαμβάνων βρέφος δυ-

στροποῦν, ἀπὸ τῆς ὠραίας Πύλης ἡκουόσθη ἐνῷ ἐκρατοῦσε τὸ κοχλιάριον μὲ τὴν Ἄγιαν Μετάδοσιν νὰ φωνάζῃ :

— Χάσκα, μωρέ, νά μπη ὁ Διάολος μέσα σου!

Εἰς τὴν Ἰταλίαν διοῦ ή βλασφημία κυριαρχεῖ, ἐκσφενδονιζομένη διὰ ψύλλου πήδημα, συνῆλθε πέρουσι εἰδικὸν συνέδριον κατὰ τῆς βλασφημίας. Απεφασίσθη διὰ νομοθετικῶν μέτρων νὰ διωχθῇ ἡ ἀθλία συνήθεια. Καὶ πάλιν δὲν θὰ γείνη τίποτε— μὲ εὐχάριστα καὶ μὲ ἐγκυκλίους καὶ μὲ ποινὰς ἀνεφαρμόστους. Τὸ σπίτι εἶνε ἡ μόνη ἔλπις σωτηρίας. Απὸ μικρὸ τὸ παιδὶ νὰ τὸ συνηθίζουν οἱ γονεῖς καὶ κατόπιν οἱ διδάσκαλοι εἰς τὸ σχολεῖον νὰ σέβεται τὰ θεῖα πράγματα καὶ νὰ θεωρῇ ἔγκλημα νὰ τὰ ἀναφέρῃ ἀσκόπως. Μέσα εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ παιδιοῦ πρέπει νὰ γείνῃ ἐργασία συστηματική.